

15 NĂM THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH BẢO HIỂM XÃ HỘI, BẢO HIỂM Y TẾ GÓP PHẦN BẢO ĐẢM AN SINH XÃ HỘI ĐẤT NƯỚC

HOÀNG MINH

Hon 20 năm thực hiện công cuộc đổi mới, nền kinh tế đất nước đã đạt được những thắng lợi to lớn trong giai đoạn đầu của sự nghiệp CNH, HĐH. Sau 15 năm (1995 - 2010), được Đảng và Nhà nước giao nhiệm vụ tổ chức thực hiện chính sách bảo hiểm xã hội (BHXH), bảo hiểm y tế (BHYT), Bảo hiểm xã hội Việt Nam đã trở thành chỗ dựa vững chắc cho đối tượng tham gia BHXH, BHYT. Trên 1/2 dân số cả nước đã được thừa hưởng quyền lợi của những chính sách này. Từ năm 1995, thực hiện đổi mới trong hoạt động BHXH, BHYT, phạm vi, số lượng đối tượng bắt buộc tham gia BHXH, BHYT theo quy định của pháp luật đã từng bước được mở rộng đến mọi người lao động trong các thành phần kinh tế; loại hình BHYT tự nguyện được pháp luật quy định đã mở rộng, tiến tới phục vụ cho toàn dân. Năm 2006, Quốc hội ban hành Luật BHXH, quy định ngoài BHXH bắt buộc có thêm BHXH tự nguyện và bảo hiểm thất nghiệp. Năm 2008, Quốc hội ban hành Luật BHYT, theo đó, mọi người dân đều có quyền tham gia BHYT theo loại hình bắt buộc hoặc tự nguyện. Nếu năm 1996, đối tượng tham gia mới chỉ có 2,85 triệu người, thì đến hết năm 2009 số người tham gia BHXH bắt buộc đạt gần 9 triệu người (bình quân mỗi năm tăng trên 400 nghìn người). Nếu năm 1999, số người tham gia BHYT đạt 13% dân số cả nước thì đến năm 2005 đã là 28% với trên 23 triệu

người tham gia. Số người tham gia BHYT tăng đã góp phần củng cố, tạo nguồn tài chính ổn định vững chắc cho công tác khám chữa bệnh BHYT và tạo tiền đề để xây dựng, triển khai thực hiện lộ trình BHYT toàn dân. Năm 1996, thu BHXH vào quỹ là 2.569 tỷ đồng và năm 2009 đạt trên 33.700 tỷ đồng. Số thu BHYT năm 2005 là 3.064 tỷ đồng; năm 2007 lên 6.287 tỷ đồng và đến năm 2009 đạt trên 12.834 tỷ đồng.

Việc chi trả quyền lợi cho đối tượng đóng vai trò hết sức quan trọng trong thực hiện chính sách BHXH, BHYT của Đảng, Nhà nước vì không những đảm bảo đầy đủ quyền lợi cho người tham gia, công bằng xã hội mà còn là lòng tin của người dân và xã hội đối với Đảng, Nhà nước, từ đó tác động đến việc mở rộng đối tượng tham gia BHXH, BHYT. Năm 1995, đối tượng nhận lương hưu, trợ cấp BHXH hàng tháng là 1.762.167 người do nguồn ngân sách Nhà nước cấp và đối tượng do nguồn quỹ BHXH đảm bảo là 1.388 người. Đến nay, ngành BHXH đang tổ chức chi trả lương hưu, trợ cấp BHXH hàng tháng cho khoảng 2,5 triệu người (năm 2008 đã chi trả cho 2,2 triệu người) và hàng năm chi trả cho hàng triệu lượt người hưởng trợ cấp BHXH một lần (năm 2008 chi trả cho gần 400 nghìn người hưởng trợ cấp một lần và gần 3,5 triệu lượt người hưởng chế độ ốm đau, thai sản, trợ cấp dưỡng sức, phục hồi sức khỏe). Số tiền chi trả BHXH mỗi năm là hàng

chục nghìn tỷ đồng (năm 2008 chi trả 44.800 tỷ đồng, trong đó nguồn ngân sách là 23.500 tỷ, nguồn quỹ BHXH 21.300 tỷ). Bình quân mỗi tháng ngành BHXH chi trả khoảng 4.000 tỷ đồng lương hưu, trợ cấp BHXH, chủ yếu bằng tiền mặt trong điều kiện các phương tiện vận chuyển, bảo quản tiền mặt chuyên dùng không có, giao thông đi lại khó khăn, nhất là những tỉnh miền núi, huyện hải đảo và nơi có người hưởng nằm rải rác ở các thôn bản. Để tạo điều kiện thuận lợi cho người hưởng lương hưu, trợ cấp BHXH, từ năm 2007 BHXH các tỉnh, thành phố đã triển khai phương thức chi trả qua tài khoản thẻ ATM. Đến nay, đã có 16 tỉnh, thành phố triển khai phương thức này với trên 50 nghìn người sử dụng và đang tăng lên. Việc nhận thẻ BHXH và thẻ BHYT là quyền lợi của đối tượng tham gia, việc đăng ký, lập và cấp sổ là trách nhiệm của người sử dụng lao động và BHXH Việt Nam. Hiện nay, cả nước đã có gần 9 triệu người đóng BHXH, dự báo trong những năm tới tiếp tục tăng nhanh bởi có 2 loại hình BHXH bắt buộc và BHXH tự nguyện. Tính đến Quý III/2009 đã cấp được gần 7 triệu sổ BHXH (đạt 91%) và đã có 3 BHXH tỉnh, thành phố thực hiện việc in, phát hành thẻ khám chữa bệnh BHYT có ảnh cho người tham gia.

Với tính chất được tồn tích qua nhiều năm và có đặc điểm chuyên giao sử dụng qua các thế hệ, quỹ BHXH luôn có số dư tạm thời nhàn rỗi tương đối lớn, cho nên việc đầu tư tăng trưởng, bảo tồn quỹ BHXH luôn được coi trọng. Hàng năm, BHXH Việt Nam thực hiện đúng kế hoạch đầu tư vốn theo chỉ định của Nhà nước. Năm 2009, BHXH Việt Nam đã thực hiện mua trái phiếu Chính phủ với tổng số tiền là 28.500 tỷ đồng, chuyển tiền cho vay đối với ngân sách Nhà nước

là 20.000 tỷ đồng. Ngoài ra, BHXH Việt Nam luôn tiếp cận với các ngân hàng thương mại của Nhà nước, thực hiện hợp đồng cho vay vốn sao cho có lợi nhất và thường xuyên tham gia đấu thầu trái phiếu kho bạc. Từ năm 1995 đến nay, quỹ BHXH luôn có tồn dư lớn, tính đến cuối năm 2008 số tồn dư đạt gần 84.000 tỷ đồng, đến tháng 12/2009 đạt 100.000 tỷ đồng, năm 2010 phấn đấu đạt con số cao hơn.

Trong quá trình hoạt động, BHXH Việt Nam luôn quan tâm củng cố và hoàn thiện tổ chức bộ máy, thường xuyên bám sát thực tiễn, khắc phục những chông chéo về chức năng, nhiệm vụ, giảm bớt khâu trung gian, đảm bảo sự chỉ đạo thống nhất, từ trung ương đến địa phương. Kiện toàn đội ngũ cán bộ theo hướng tinh gọn, phân cấp quản lý cho các đơn vị trực thuộc ngày càng được bổ sung và hoàn thiện phù hợp với sự phát triển của Ngành và việc cải cách nền hành chính quốc gia. Do có khối lượng công việc rất lớn và liên tục tăng nhanh, BHXH Việt Nam đã sớm áp dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin vào quản lý hoạt động nhằm tăng năng suất lao động, hiệu quả trong công việc. Trên cơ sở Chương trình tổng thể cải cách hành chính giai đoạn 2001 - 2010 của Chính phủ, BHXH Việt Nam đã cụ thể hóa, trong đó đột phá là thực hiện cơ chế “một cửa” trong giải quyết chế độ, chính sách và nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức của Ngành. Hiện nay, Việt Nam là thành viên chính thức của Hiệp hội An sinh xã hội Đông Nam Á (ASSA), giữ vai trò Chủ tịch nhiệm kỳ 2002 - 2003 của tổ chức này. Xây dựng và thực hiện thành công nhiều dự án hỗ trợ kỹ thuật với Đức, Mỹ, Úc và các tổ chức quốc tế: Ngân hàng thế giới (WB), Tổ chức Y tế thế giới (WTO), Tổ chức lao động quốc tế (ILO), Ngân hàng phát triển

Châu Á (ADB)... Qua các hoạt động hợp tác quốc tế, hơn 1.000 lượt lãnh đạo và cán bộ của BHXH Việt Nam đã có điều kiện khảo sát các chương trình, học tập, đào tạo bồi dưỡng trong và ngoài nước. Nhiều cán bộ trẻ đã được tham gia các khóa đào tạo ngắn và dài hạn, báo cáo tại các Hội nghị Quốc tế trong khu vực và trên thế giới. Hàng ngàn cán bộ quản lý đã được tham gia các lớp tập huấn để nâng cao năng lực chuyên môn. Công tác tuyên truyền được đẩy mạnh bằng nhiều biện pháp từ báo, tạp chí của Ngành, phối hợp với các cơ quan truyền thông của Trung ương, địa phương tạo điều kiện tốt nhất cho dư luận xã hội hiểu và thực hiện chính sách BHXH, BHYT. Việc hình thành quỹ BHXH, BHYT độc lập với ngân sách Nhà nước, trên cơ sở tham gia đóng góp của người sử dụng, người lao động và hỗ trợ từ ngân sách Nhà nước đã tạo ra tính chủ động chi trả quyền lợi cho người tham gia. Đồng thời giảm dần sự bao cấp từ Ngân sách để Nhà nước có điều kiện tập trung cho đầu tư phát triển các lĩnh vực kinh tế - xã hội của đất nước.

Nhìn chung, để có được kết quả rất đáng trân trọng trong thực hiện chính sách BHXH, BHYT 15 năm qua, trước hết là do đường lối lãnh đạo của Đảng, sự chỉ đạo sát sao của Chính phủ, sự giúp đỡ của các Bộ, Ngành, các cơ quan Trung ương, địa phương và sự hưởng ứng của toàn dân, đặc biệt là sự nỗ lực phấn đấu của toàn Ngành BHXH Việt Nam. Việc kịp thời sửa đổi, bổ sung nội dung chính sách BHXH, BHYT của Đảng và Nhà nước từ năm 1995 đến nay để phù hợp với quá trình chuyển đổi nền kinh tế đất nước và tiến trình chung của thế giới chính là động lực cho BHXH Việt Nam phát triển. 15 năm - một chặng đường chưa phải là dài so với quá trình hình thành và phát triển chính sách BHXH, BHYT của nước ta kể từ

năm 1945, nhưng, là khoảng thời gian hết sức quan trọng để BHXH Việt Nam bằng hành động thực tiễn và kết quả cụ thể, khẳng định tính đúng đắn và hiệu quả việc đổi mới chính sách BHXH, BHYT của Đảng và Nhà nước trong thời kỳ CNH, HĐH.

Với những nỗ lực phấn đấu vượt bậc và thành tựu trên đây, BHXH Việt Nam đã vinh dự được Đảng và Nhà nước trao tặng phần thưởng cao quý *Huân chương Độc lập hạng Nhì* vào đúng dịp kỷ niệm 15 năm thành lập Ngành. Kết quả đó cũng chính là cơ sở vững chắc để BHXH Việt Nam tiếp tục phấn đấu thực hiện tốt hơn nữa chức năng, nhiệm vụ được Đảng và Nhà nước giao phó trong giai đoạn sắp tới.

Hoạt động chi trả các đối tượng thụ hưởng của Bảo hiểm xã hội Việt Nam

MỘT SỐ KẾT QUẢ QUA 15 NĂM THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH BHXH, BHYT (1995 - 2010)

Đối tượng tham gia BHXH	Số thu BHXH
Năm 1996: 2,85 triệu người	Năm 1996: 2.569 tỷ
Năm 2009: 9 triệu người	Năm 2009: 33.700 tỷ
Đối tượng tham gia BHYT	Số thu BHYT
Năm 1999: 28% dân số	Năm 2005: 3.064 tỷ
Năm 2009: 62% dân số	Năm 2009: 12.834 tỷ

Chi trả BHXH
Bình quân hàng tháng Ngành BHXH chi trả 4000 tỷ đồng cho các đối tượng
Chi trả BHYT
Năm 2007 có 70 triệu lượt người khám chữa bệnh bằng thẻ BHYT
Năm 2009 có 90 triệu lượt người khám chữa bệnh bằng thẻ BHYT
Năm 2007 Quỹ BHYT chi trả 8.124 tỷ
Năm 2009 Quỹ BHYT chi trả 10.393 tỷ